

Vēlētāju līdzdalību ietekmējošie faktori Eiropas Parlamenta vēlēšanās

Latvijas iedzīvotāju aptauja

2004.gada augusts

Saturs

Aptaujas tehniskā informācija	3
Terminu skaidrojums.....	4
Galvenie secinājumi.....	5
1. Piedalīšanās Eiropas Parlamenta vēlēšanās: iemesli	6
2. Problēmas, kas saistītas ar vēlētāju reģistrācijas kārtību	11
3. Vēlēšanu iecirkņa maiņa.....	14
4. Problēmas, kas saistītas ar vēlēšanu iecirkņa darbu	16
5. Informācija TV un radio par balsošanas kārtību	17
Aptaujā izmantotā anketa	19

Aptaujas tehniskā informācija

ĢENERĀLAIS KOPUMS	Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem
PLĀNOTĀS IZLASES APJOMS	1000 respondenti (ģenerālajam kopumam reprezentatīva izlase)
SASNIEGTĀS IZLASES APJOMS	1010 respondenti
IZLASES METODE	Stratificētā nejaušā izlase
STRATIFIKĀCIJAS PAZĪMES	Administratīvi teritoriālā un nacionālā
APTAUJAS VEIKŠANAS METODE	Tiešās intervijas respondentu dzīves vietās
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visi Latvijas reģioni (101 izlases punkts)
APTAUJAS VEIKŠANAS LAIKS	No 10.08.2004 līdz 21.08.2004.

SASNIEGTĀS IZLASES SALĪDZINĀJUMS AR IEDZĪVOTĀJU STATISTIKU

	Respondentu skaits izlasē (%) pirms svēršanas	Respondentu skaits izlasē (%) pēc svēršanas	LR IeM PMLP Iedz. reģ. dati uz 01.01.04.
KOPĀ	100.0	100.0	100.0

REĢIONS

Rīga	33.1	32.8	32.8
Vidzeme	23.0	23.7	23.7
Kurzeme	13.6	13.2	13.2
Zemgale	14.9	14.5	14.5
Latgale	15.5	15.8	15.8

DZIMUMS

Vīrieši	46.3	46.5	46.5
Sievietes	53.7	53.5	53.5

TAUTĪBA

Latvieši	55.6	56.3	56.3
Citi	44.4	43.7	43.7

VECUMS

18 - 24 g.v.	12.9	14.4	14.4
25 - 34 g.v.	18.8	18.8	18.8
35 - 44 g.v.	20.0	19.6	19.6
45 - 54 g.v.	18.5	18.4	18.4
55 – un vairāk	29.8	28.8	28.8

STATUSS

Strādājošie	59.4	59.3
Nestrādājošie	40.6	40.7

IZGLĪTĪBA

Pamata	15.6	15.6
Vidējā, vidējā speciālā	67.6	67.8
Augstākā	16.7	16.6

PILSONĪBA

LR pilsoņi	77.7	78.2
Respondenti bez LR pilsonības	22.3	21.8

Dati tika pakļauti svēršanas procedūrai

Piezīme: Atskaitē analizēti dati par LR pilsoņu kopumu

Terminu skaidrojums

IZLASE

Latvijas iedzīvotāju kopuma mikromodelis

APDZĪVOTĀS VIETAS TIPS

Rīga – Rīgas pilsēta.

Cita pilsēta – Daugavpils, Liepāja, Jelgava, Ventspils, Rēzekne, Jūrmala, rajonu centri, citas pilsētas.

Lauki – pagasti, lauku viensētas.

IZGLĪTĪBA

Pamatizglītība – respondents ar pamata vai nepabeigtu vidējo izglītību.

Vidējā, vidējā speciālā – respondents ar vispārējo vidējo izglītību, vidējo speciālo izglītību vai nepabeigtu augstāko izglītību.

Augstākā – respondents ar augstāko izglītību.

NODARBINĀTĪBAS SEKTORS

Valsts sektors – respondenti, kuri strādā valsts iestādēs vai uzņēmumos ar valsts kapitālu.

Privātais sektors – respondenti, kuri strādā uzņēmumos ar privāto kapitālu.

Nestrādā – respondenti: mājsaimnieces, pensionāri, skolēni, studenti, bezdarbnieki.

Cits – respondenti, kuriem ir gadījuma darbi, strādā apmaksātu darbu sabiedriskās organizācijās, kā arī tie respondenti, kuri nezināja konkrētu nodarbinātības sektoru.

PAMATNODARBOŠANĀS

Vadītājs – augstākā vai vidējā līmeņa vadītājs: uzņēmuma, firmas, organizācijas, nodaļas vadītājs, vadošais speciālists uzņēmumā, iestādē.

Speciālists, ierēdnis – ierēdnis vai darbinieks valsts, pašvaldību iestādē vai privātā uzņēmumā; nestrādā fizisku darbu.

Strādnieks – ierindas darbinieks rūpniecībā, celtniecībā, lauksaimniecībā, tirdzniecībā, apkalpojošajā sfērā, sabiedriskajā ēdināšanā; strādā fizisku darbu.

Zemnieks – persona, kas strādā sev piederošā lauku saimniecībā.

Individuālais darbs – pats sev darba devējs, arī profesionāls speciālists (advokāts, ārsts u.tml.), uzņēmuma īpašnieks.

Pensionārs – persona, kas ir pensijā un nestrādā algotu darbu, arī invaliditātes pensionārs.

Skolnieks, students – persona, kas mācās dienas nodaļā kādā no mācību iestādēm.

Mājsaimniece – persona, kas ir mājsaimnieks vai mājsaimniece un pašlaik nestrādā algotu darbu; arī ja atrodas bērna kopšanas atvaļinājumā.

Bezdarbnieks – persona, kas ir darba spējīgā vecumā un nekur nestrādā.

IENĀKUMU LĪMENIS

Ienākumi uz vienu ģimenes locekli, ieskaitot visus ienākumus (algas, stipendijas, pabalstus, pensijas u.t.t.) pēc nodokļu nomaksas

Zemi – līdz Ls42

Vidēji zemi – no Ls43 līdz Ls84

Vidēji augsti – no Ls85 līdz Ls126

Augsti – Ls127 un vairāk.

Galvenie secinājumi

Pētījuma rezultāti liecina, ka galvenie motīvi piedalīties Eiropas Parlamenta vēlēšanās ir saistīti ar uzskatu, ka līdzdalība vēlēšanās ir pilsoņa pienākums, kā arī cerībām uz labāku nākotni. Jāatzīmē, ka salīdzinoši biežāk ir minēti iemesli, kas vairāk saistīti ar pozitīvu attieksmi pret līdzdalību vēlēšanās kopumā, nevis atbalstu konkrētam politiskajam spēkam vai politikim. Samērā bieži motivācija ir saistīta ar attieksmi pret ES kopumā.

Savukārt biežāk minētie iemesli, kuru dēļ nepiedalījās vēlēšanās, ir saistīti ar sadzīves apstākļiem (aizņemtība, veselības stāvoklis), attieksmi pret politiku kopumā (intereses trūkums, neskaidra izvēle, zems savas ietekmes uz vēlēšanu iznākumu vērtējums). Iemesli, kas saistīti ar vēlēšanu reģistrācijas kārtību, ir minēti salīdzinoši reti, lai gan jāatzīmē, ka daļa aptaujāto norādīja, ka vēlēšanās nav piedalījušies, jo neatradās dzīves vietā. Arī vēlēšanu iecirkņa darbs Eiropas Parlamenta vēlēšanās balsotājiem īpašas pretenzijas nav izraisījis.

Detalizētāk analizējot vēlētāju reģistrācijas kārtības ietekmi uz samērā zemo vēlētāju aktivitāti, jāatzīmē, ka 81% aptaujāto LR pilsoņu norādīja, ka viņiem nav bijis problēmu, kas saistītas ar vēlētāju reģistrācijas kārtību. Arī novērtējot, cik lielas grūtības EP vēlēšanās viņiem radīja tieši jaunā vēlēšanu kārtība, tikai 2% atbildēja, ka tā ir radījusi nepārvaramas grūtības, kamēr 54% uzskata, ka tā nav radījusi nekādas problēmas.

Aptaujas dati liecina, ka 9% LR pilsoņu būtu labprāt mainījuši vēlēšanu iecirkni, tomēr tikai 14% no viņiem to arī izdarīja. Galvenie iemesli, kāpēc vēlēšanu iecirknis netika mainīts, ir saistīti ar to, ka vēlēšanu iecirkņa maiņa prasa pārāk daudz laika un/vai naudas, šī kārtība ir tikusi atzīta par sarežģītu. Iedzīvotāji samērā bieži arī atzina, ka ir nokavējuši termiņu, līdz kuram varēja nomainīt iecirkni, un kritiski vērtēja savas zināšanas par kārtību, kā to var izdarīt.

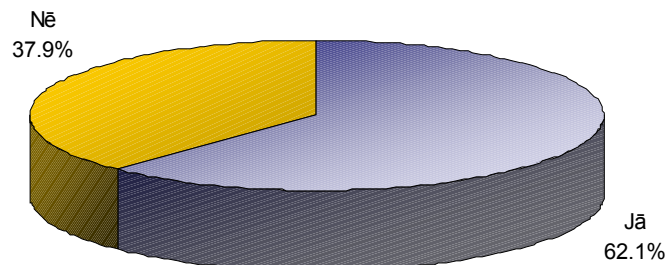
Novērtējot CVK organizētos informatīvos pasākumus par balsošanas kārtību EP vēlēšanās atpazīstamību, jāatzīmē, ka 67% aptaujāto LR pilsoņu atbildēja, ka ir pamanījuši reklāmas klipus televīzijā, un 59% norādīja, ka ir dzirdējuši reklāmu radio.

1. Piedalīšanās Eiropas Parlamenta vēlēšanās: iemesli

2004.gada augustā veiktās iedzīvotāju aptaujas ietvaros LR pilsoņiem tika lūgts norādīt, vai viņi piedalījās Eiropas Parlamenta vēlēšanās, kā arī raksturot galvenos iemeslus, kāpēc viņi piedalījās, vai, attiecīgi, nepiedalījās šajās vēlēšanās.

Nākamajā grafikā apkopoti dati par LR pilsoņu atbildēm uz jautājumu 'Vai Jūs piedalījāties Eiropas Parlamenta vēlēšanās, kas notika 2004.gada 12.jūnijā?'

Atbildes uz jautājumu 'Vai Jūs piedalījāties Eiropas Parlamenta vēlēšanās, kas notika 2004.gada 12.jūnijā?' (%) (08.2004.) (LR pilsoņi, n=790)

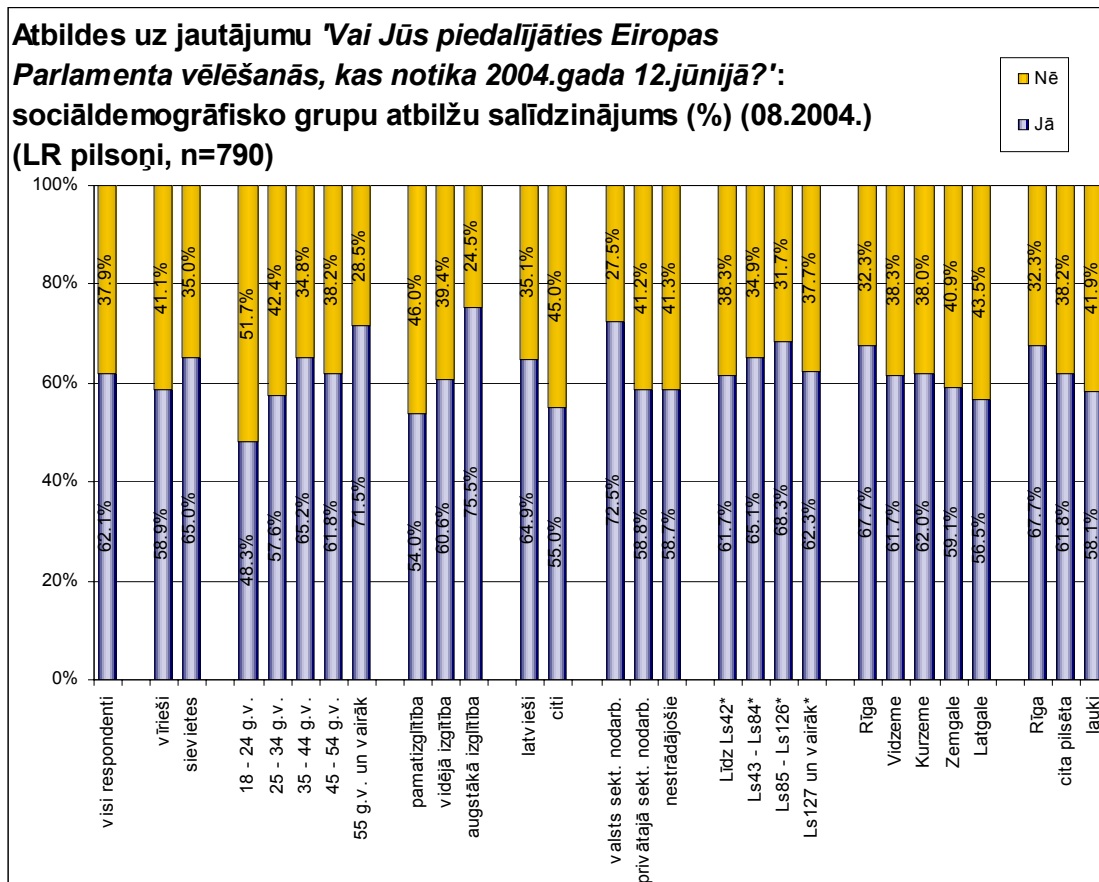

Kā redzams, 62% aptaujāto LR pilsoņu norādījuši, ka ir piedalījušies Eiropas Parlamenta (EP) vēlēšanās, kas notika 2004.gada 12.jūnijā. (Saskaņā ar CVK datiem, EP vēlēšanās piedalījās 41.34% balsstiesīgo Latvijas iedzīvotāju.)

Jāatzīmē, ka arī agrāk veiktos pētījumos vērojama tendence, ka uz līdzdalību vēlēšanās norāda lielāks īpatsvars iedzīvotāju nekā faktiski ir piedalījušies. Iespējamie datu atšķirības iemesli – daļa cilvēku negrib atzīties, ka nav piedalījušies vēlēšanās, nav pildījuši savu 'pilsoņa pienākumu'.

Jāpiebilst, ka šajā pētījumā, paskaidrojot, kāpēc piedalījās vai nepiedalījās vēlēšanās, daļa aptaujāto LR pilsoņu minēja iemeslus, kas vairāk raksturo attieksmi pret Latvijas līdzdalību Eiropas Savienībā kopumā, līdz ar to pastāv iespēja, ka daļa aptaujāto varētu būt atbildējuši par savu līdzdalību referendumā par Latvijas iestāšanos ES.

Aptaujas dati par dažādu sociāldemogrāfisko grupu atbildēm uz jautājumu apkopoti nākamajā grafikā.

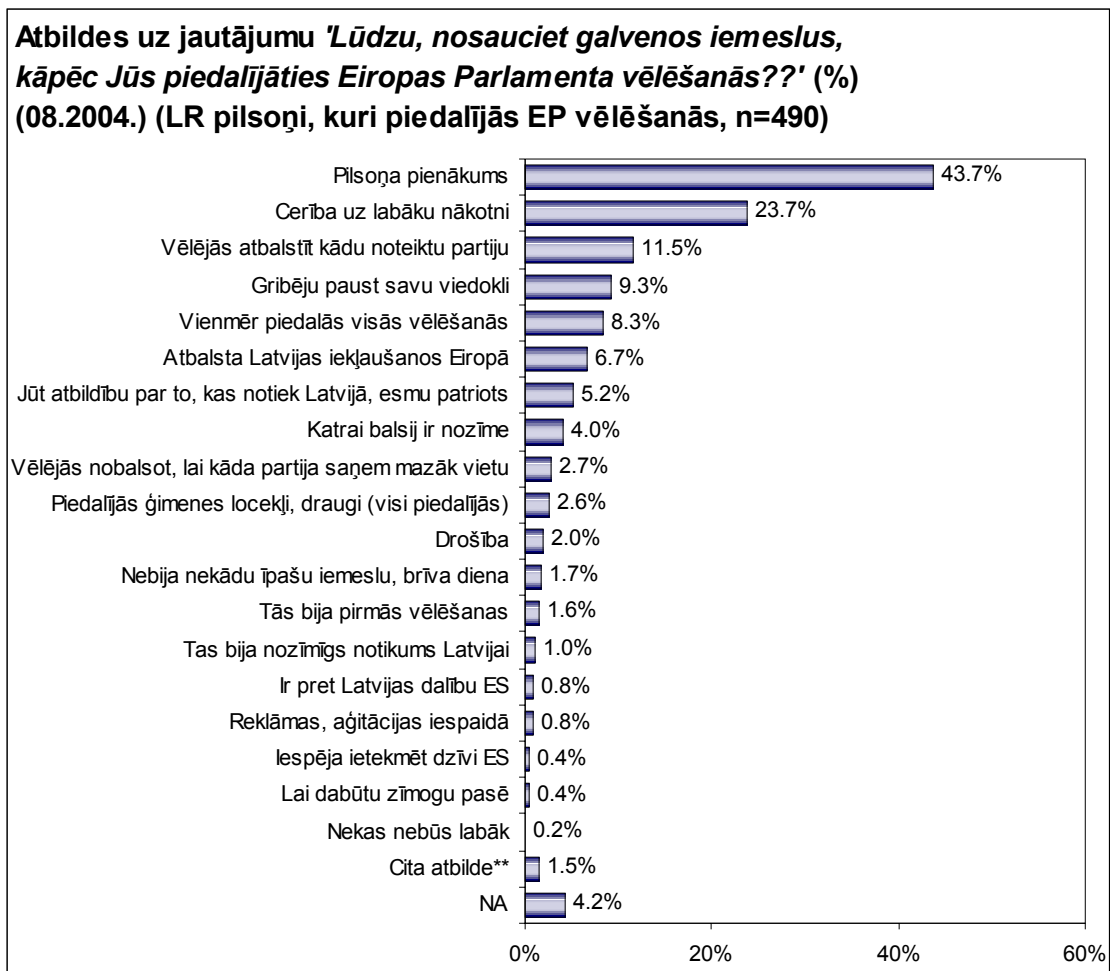
*Mēneša vidējie ienākumi uz vienu ģimenes locekli.

Raksturojot atbildes sociāldemogrāfiskajās grupās, jāatzīmē, ka biežāk kā caurmērā to, ka ir piedalījušies EP vēlēšanās, norādīja aptaujātie vecumā no 35 līdz 44 gadiem (65%) un tie, kuri vecāki par 55 gadiem (72%), respondenti ar augstāko izglītību (76%), valsts sektorā nodarbinātie (73%), iedzīvotāji, kuru vidējie ienākumi uz vienu ģimenes locekli mēnesī ir robežās no Ls43 līdz Ls126 (65%-68%), kā arī Rīgā dzīvojošie (68%).

Savukārt to, ka nav piedalījušies EP vēlēšanās, biežāk kā caurmērā atzīmēja vīrieši (41%), gados jaunāki aptaujas dalībnieki (vecumā no 18 līdz 24 gadiem: 52%, vecumā no 25 līdz 34 gadiem: 42%), respondenti ar pamatizglītību (46%), cittautieši (45%), privātajā sektorā nodarbinātie (41%), nestrādājošie (41%), respondenti Zemgale (41%) un Latgalē (44%), kā arī lauku apvidos dzīvojošie (42%).

Pētījuma ietvaros respondentiem tika lūgts arī atbildēt uz jautājumu *'Lūdzu, nosauciet galvenos iemeslus, kāpēc Jūs piedalījāties / nepiedalījāties Eiropas Parlamenta vēlēšanās?'* Jāpiebilst, ka šis bija t.s. 'atvērtais' jautājums – aptaujas dalībniekiem netika piedāvāti atbilžu varianti, viņi brīvi formulēja savas atbildes, kas datu analīzes laikā tika apkopotas lielākās grupās. Materiālā sniegtie dati atspoguļo, cik liels aptaujas dalībnieku īpatsvars ir nosaucis to vai citu iemeslu. Atbilstoši tam veikta arī datu apstrāde: gadījumā, ja aptaujātais ir nosaucis vairākus iemeslus, kas tika apkopoti vienā grupā, kopējā atbilžu sadalījumā tā parādās kā vienreiz (viena respondenta) minēta.

Nākamajā grafikā apkopoti dati par to LR pilsoņu atbildēm, kuri norādīja, ka ir piedalījušies EP vēlēšanās.

*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk kā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

**Kategorijā 'Cita atbilde' minēts: 'bija vēlēšanu komisijā' (minēts 2 reizes); 'atrados netālu no vēlēšanu iecirkņa' (minēts 1 reizi); 'bija interesanti, gribēju gūt pieredzi' (minēts 1 reizi); 'dažādu sakaru, kultūras apmaiņas dēļ' (minēts 1 reizi); 'palīdzība invalīdiem' (minēts 1 reizi); 'tuvu vēlēšanu iecirknis' (minēts 1 reizi).

Kā redzams, līdzdalība vēlēšanās visbiežāk ir tikusi pamatota ar pārliecību, ka šāda rīcība ietilpst pilsoņa pienākumos, samērā bieži pausta cerība uz labāku nākotni, izteikta vēlme atbalstīt kādu partiju, izmantot iespēju paust savu viedokli, kā arī norādīts, ka 'vienmēr piedalās visās vēlēšanās'.

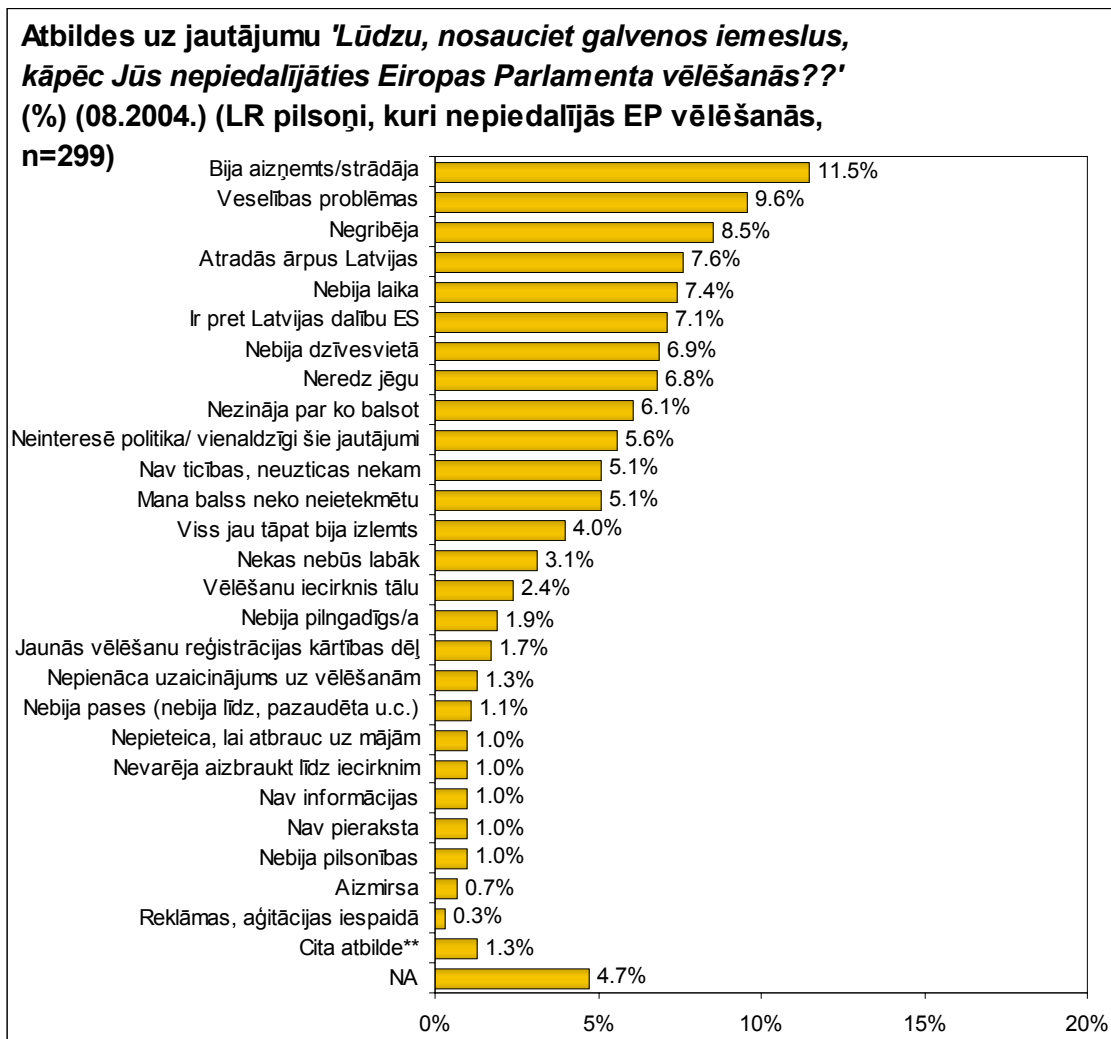
Raksturojot biežāk minētās atbildes, jāatzīmē, ka 'pilsoņa pienākumu' biežāk kā caurmērā par iemeslu, kāpēc piedalījās EP vēlēšanās, ir minējuši respondenti vecumā no 18 līdz 24 gadiem (57%) un no 25 līdz 34 gadiem

(50%), grupa ar augstāko izglītību (51%), valsts sektorā nodarbinātie (49%), aptaujātie, kuru ienākumi uz vienu ģimenes locekli mēnesī pārsniedz Ls127 (47%), Kurzemē dzīvojošie (52%).

Otrs biežāk minētais iemesls (24%), raksturojot, kāpēc piedalījās vēlēšanās, ir *'cerība uz labāku nākotni'* – aptaujātie ir pauduši cerību, ka dzīve Latvijā *'ies uz augšu'*, pieminējuši labāku dzīvi bērniem, plašākas iespējas mācīties, strādāt u.t.t. Šāda rakstura atbildes biežāk kā caurmērā ir atzīmējuši aptaujas dalībnieki vecumā no 25 līdz 34 gadiem (29%) un tie, kuri vecāki par 55 gadiem (27%), grupa ar pamatizglītību (36%) un respondenti, kuru ienākumi uz vienu ģimenes locekli mēnesī nepārsniedz Ls42 (28%).

Vairāk kā 10% aptaujāto, kuri piedalījās EP vēlēšanās, savu līdzdalību pamatoja ar vēlmi atbalstīt kādu noteiktu partiju vai politiķi (12%). Šo iemeslu biežāk kā caurmērā ir pieminējuši aptaujātie vecumā no 18 līdz 24 gadiem (15%) un no 45 līdz 54 gadiem (18%), cittautieši (15%), privātajā sektorā nodarbinātie (15%), respondenti, kuru ienākumi uz vienu ģimenes locekli mēnesī ir robežās no Ls85 līdz Ls126 (15%), Rīgā dzīvojošie (21%).

Nākamajā grafikā apkopoti dati par to LR pilsoņu atbildēm, kuri norādīja, ka **nepiedalījās EP vēlēšanās**.

*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk kā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

**Kategorijā 'Cita atbilde' minēts: 'neparedzēti apstākļi' (minēts 1 reizi); 'nevar piedalīties' (minēts 1 reizi); 'pārāk daudz to vēlēšanu pēdējā laikā' (minēts 1 reizi); 'visi nevar iet pavadā' (minēts 1 reizi).

Aptaujas dati liecina, ka, pamatojot nepiedalīšanos vēlēšanās, visbiežāk ir minēti tādi iemesli kā aizņemtība (galvenokārt darbā) (12%) un veselības problēmas (10%). Samērā bieži atbildēs ir vērojama vienaldzība vai pat nepatika pret politiku kopumā, norādot uz tādiem iemesliem kā nevēlēšanās piedalīties, intereses trūkums par politiku (arī neziņa, par ko balsot), vilšanās politikā (neticība, jēgas trūkums). Iemesli, kas saistīti ar jauno vēlēšanu reģistrācijas kārtību, ir minēti samērā reti, tomēr jāņem vērā, ka 7% norādīja, ka iemesls ir saistīts ar to, ka vēlēšanu dienā neatradās dzīvesvietā. Līdz ar to, var pieņemt, ka iespēja balsot tikai vienā vēlēšanu iecirknī varētu būt atstājusi ietekmi uz līdzdalību.

Raksturojot biežāk minētās atbildes, jāatzīmē, ka tādas iemeslus kā *'bija aizņemts, strādāja'*, biežāk kā caurmērā ir minējuši respondenti vecumā no 35 līdz 44 gadiem (17%), privātajā sektorā nodarbinātie (17%), aptaujas dalībnieki, kuru ienākumi uz vienu ģimenes locekli mēnesī ir mazāki par Ls42 (16%) vai pārsniedz Ls127 (16%), kā arī Kurzemē (18%) dzīvojošie.

Savukārt *'veselības problēmas'* par iemeslu tam, ka nepiedalījās vēlēšanās, biežāk kā caurmērā ir atzinušas sievietes (14%), respondenti, kuri ir vecāki par 55 gadiem (29%), grupa ar pamatizglītību (16%), nestrādājošie (15%) un Kurzemē dzīvojošie (13%).

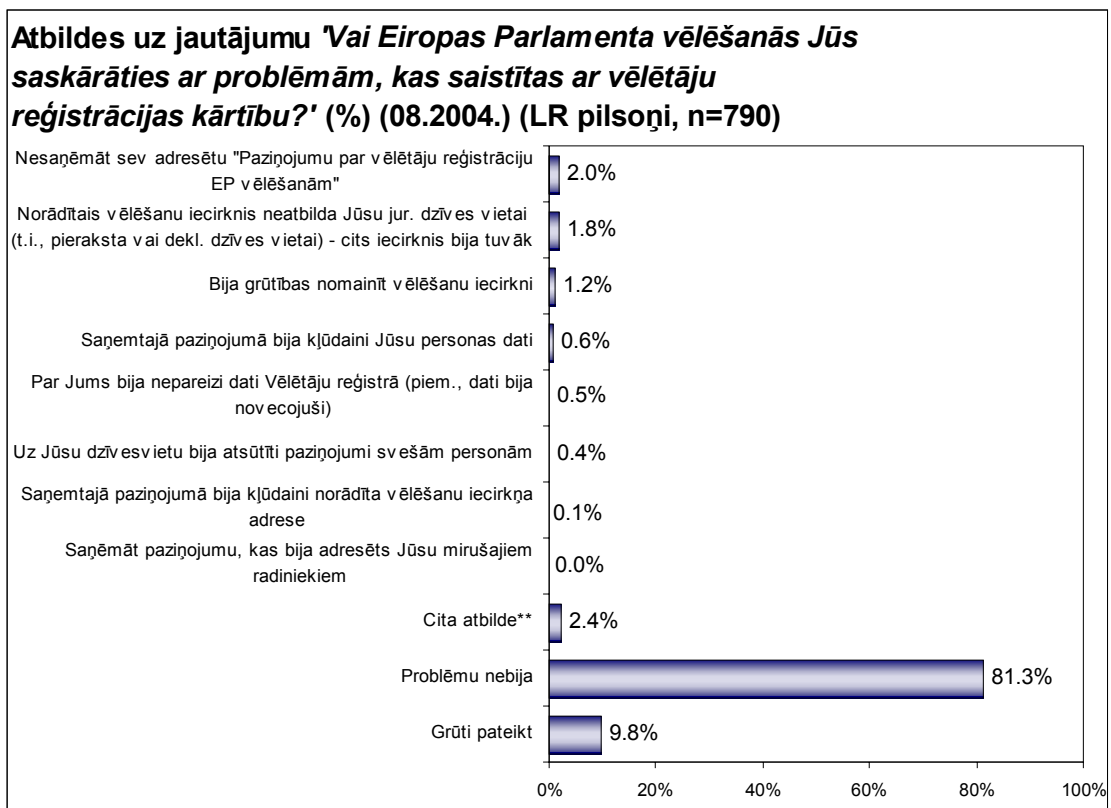
To, ka *'negribēja'* piedalīties, biežāk kā caurmērā ir norādījuši aptaujātie vecumā no 45 līdz 55 gadiem (17%), grupa ar pamatizglītību (13%), Vidzemē (12%) un Zemgalē (14%) dzīvojošie.

2. Problēmas, kas saistītas ar vēlētāju reģistrācijas kārtību

Kā jau minēts, daļa no respondentiem, kuri nepiedalījās Eiropas Parlamenta vēlēšanās (n=299), raksturojot nepiedalīšanās iemeslus, pauduši pretenzijas pret jauno vēlēšanu kārtību (1.7%) vai norādījuši, ka nav saņēmuši uzaicinājumu uz vēlēšanām (1.3%).

Lai detalizētāk raksturotu situāciju, visiem respondentiem tika lūgts atzīmēt, vai viņi ir saskārušies ar problēmām, kas saistītas ar vēlētāju reģistrācijas kārtību, kad viņi šīs problēmas ir pamanījuši, kā arī 7 punktu skalā novērtēt, cik lielas grūtības EP vēlēšanās viņiem radījusi tieši jaunā vēlētāju reģistrācijas kārtība.

Nākamajā grafikā apkopoti dati par LR pilsoņu atbildēm uz jautājumu *'Vai Eiropas parlamenta vēlēšanās Jūs saskārāties ar problēmām, kas saistītas ar vēlētāju reģistrācijas kārtību?'*

*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk kā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

**Kategorijā *'Cita atbilde'* minēts: *'nebiju domājis iet balsot, neaizgāju'* (minēts 6 reizes); *'bija jāstāv rindā, lai sameklētu kodu'* (minēts 1 reizi); *'iecirknis atrodas tālu'* (minēts 1 reizi); *'izmetu paziņojumu'* (minēts 1 reizi); *'neapmierināja šī reģistrācija vispār'* (minēts 1 reizi); *'nebija informācijas, kad sāksies reģistrācija'* (minēts 1 reizi); *'nebija nepieciešamības'* (minēts 1 reizi); *'nebiju Latvijā'* (minēts 1 reizi); *'neesmu deklarējis dzīvesvietu'* (minēts 1 reizi); *'nezināju, vai var ielūgt uz mājām, lai novēlētu (biju slima)'* (minēts 1 reizi); *'par vēlu reģistrējos'* (minēts 1 reizi); *'piesaiste noteiktam iecirknim'* (minēts 1 reizi); *'slimība'* (minēts 1 reizi); *'tajā dienā atrados citā pilsētā (ne savā dzīvesvietā)'* (minēts 1 reizi).

Saskaņā ar aptaujas datiem, vairāk kā 4/5 LR pilsoņu (81%) nav saskārušies ar problēmām, kas saistītas ar vēlētāju reģistrācijas kārtību, turklāt 1/10 respondentu atturējās atbildēt uz šo jautājumu.

To, ka nav saņēmuši sev adresētu *'Paziņojumu par vēlētāju reģistrāciju EP vēlēšanām'*, atzīmēja 2% aptaujāto, un tikpat bieži tika arī minēts, ka

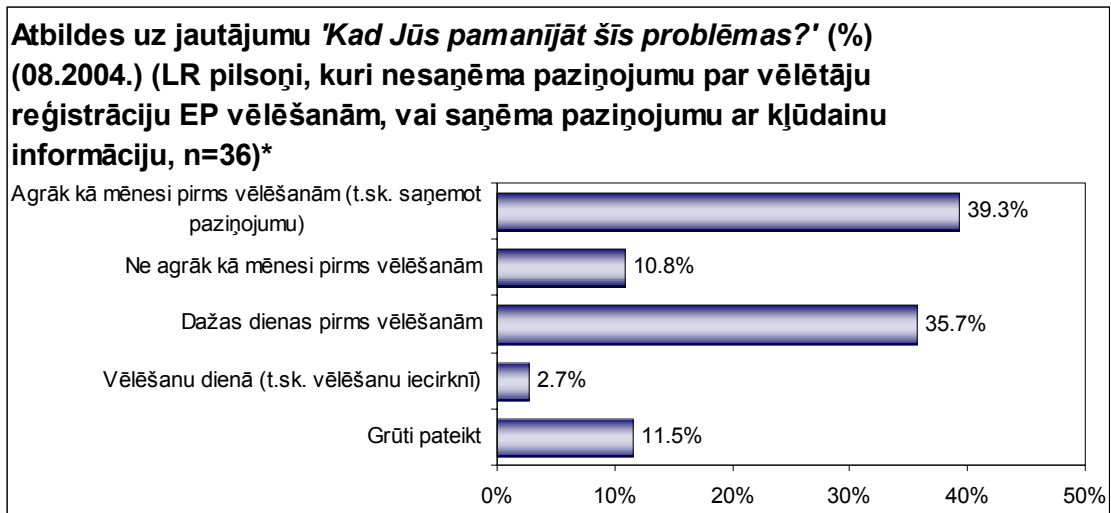
norādītais vēlēšanu iecirknis nav atbildis respondenta juridiskajai dzīvesvietai. Aptuveni 1% aptaujas dalībnieku arī atzīmēja, ka bija grūtības nomainīt vēlēšanu iecirkni.

Interesanti atzīmēt, ka atbildi *'problēmu nebija'* minēja 93% no respondentiem, kuri norādīja, ka ir piedalījušies EP vēlēšanās, un 62% no tiem, kuri atzīmēja, ka nav piedalījušies (grupā, kas nepiedalījās, biežāk tika atzīmēta atbilde *'grūti pateikt'* – to norādīja 25% no tiem, kas nepiedalījās, un 8% no tiem, kas piedalījās).

Salīdzinot atbildes sociāldemogrāfiskajās grupās, sākotnēji jānorāda, ka visās analizētajās grupās vairāk kā 70% atzīmēja atbildi *'problēmu nebija'*, un biežāk kā caurmērā šādu atbildi sniedza aptaujātie, kuri vecāki par 55 gadiem (87%), valsts sektorā nodarbinātie (85%), aptaujātie, kuru vidējie ienākumi uz vienu ģimenes locekli mēnesī ir robežās no Ls43 līdz Ls84 (86%) vai pārsniedz Ls127 (85%), kā arī Zemgalē dzīvojošie (90%).

Raksturojot atbildes reģionos, jāpiebilst, ka Rīgā dzīvojošie nedaudz biežāk norādījuši, ka nav saņēmuši *'Paziņojumu par vēlēšanu reģistrāciju EP vēlēšanās'*, bet respondenti Latgalē nedaudz biežāk minējuši, ka bija grūtības nomainīt vēlēšanu iecirkni vai norādītais vēlēšanu iecirknis neatbilda juridiskajai dzīvesvietai (tiesa, minētās problēmas norādīja neliels skaits respondentu, līdz ar to viennozīmīgus secinājumus izdarīt nevar).

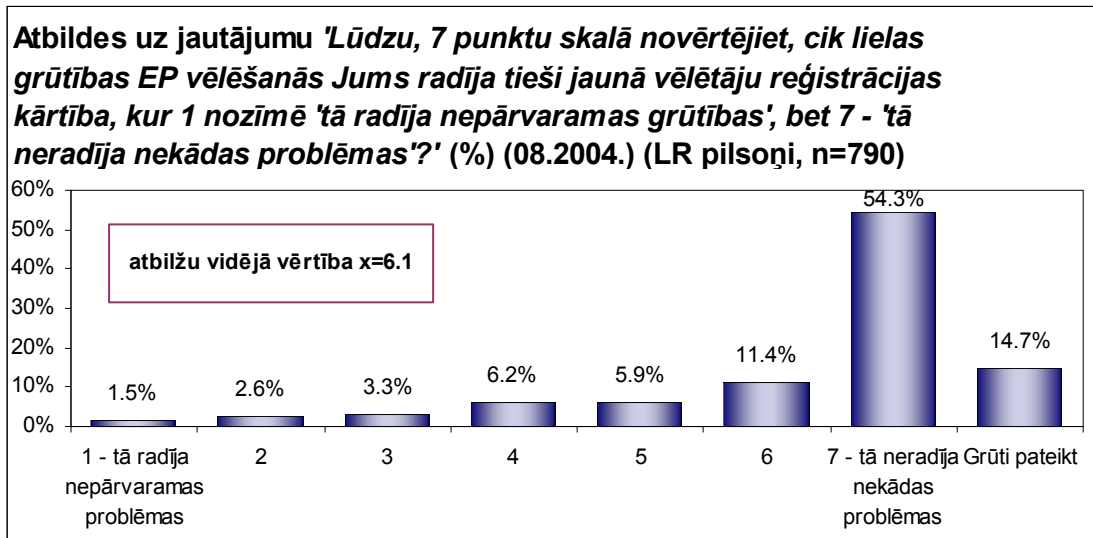
Aptaujātajiem LR pilsoņiem, kuri norādīja, ka nesaņēma sev *adresētu 'Paziņojumu par vēlēšanu reģistrāciju EP vēlēšanās'* (2.0%), saņemtajā paziņojumā bija kļūdaini personas dati (0.6%) vai kļūdaini norādīta vēlēšanu iecirkņa adrese (0.1%), vai arī norādītais vēlēšanu iecirknis neatbilda juridiskajai dzīvesvietai (1.8%), tika lūgts norādīt, kad viņi pamanīja šīs problēmas. Dati par atbildēm apkopoti nākamajā grafikā.

*LR pilsoņi, kuri atbildēja, ka EP vēlēšanās saskārās ar kādu no sekojošām problēmām: nesaņēma sev adresētu *'Paziņojumu par vēlēšanu reģistrāciju EP vēlēšanās'*, saņemtajā paziņojumā bija kļūdaini personas dati, saņemtajā paziņojumā bija kļūdaini norādīta vēlēšanu iecirkņa adrese, norādītais iecirknis neatbilda respondentu juridiskajai dzīves vietai, n= 36

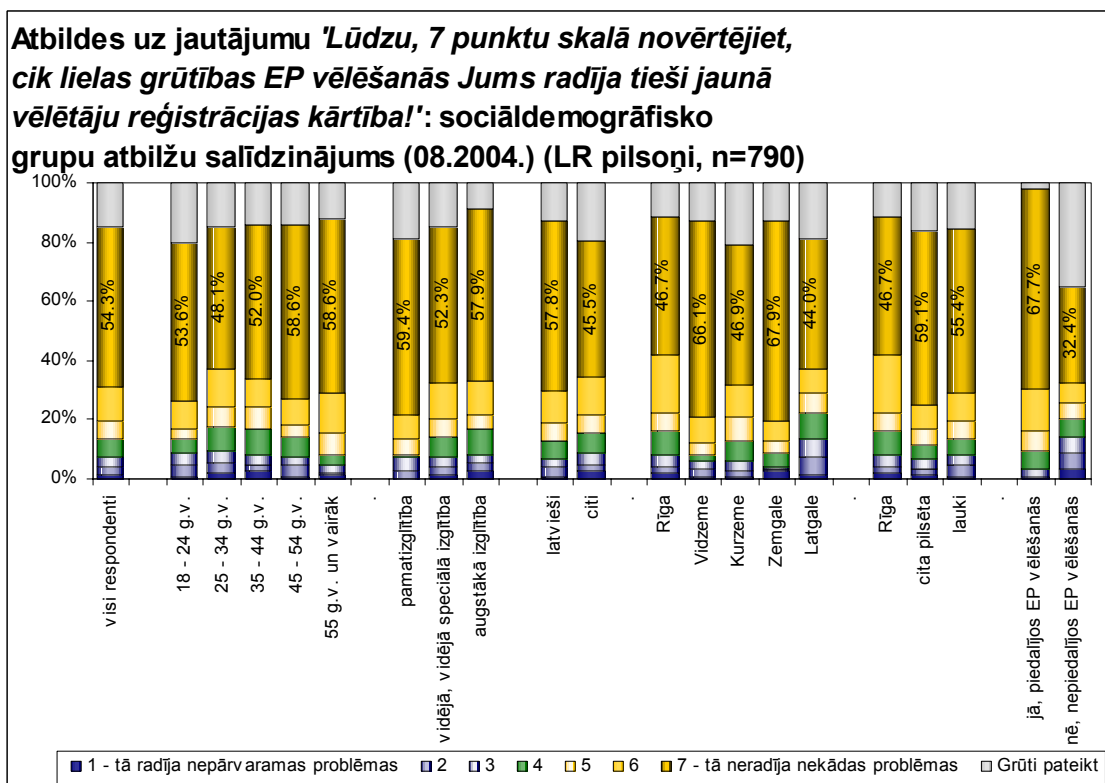
Pētījuma rezultāti liecina, ka vēlēšanu dienā šīs problēmas pamanīja 3% no aptaujātiem, kuri ar tām saskārās, dažas dienas pirms vēlēšanām – 36%, un ne agrāk kā mēnesi pirms vēlēšanām – 11%. To, ka problēmas pamanījuši agrāk kā mēnesi pirms vēlēšanām, atzīmēja 39% respondentu.

Respondentiem tika lūgts arī 7 punktu skalā novērtēt, cik lielas grūtības Eiropas parlamenta vēlēšanās viņiem radīja tieši jaunā vēlēšanu reģistrācijas kārtība. Dati par atbildēm apkopoti nākamajā grafikā.

Novērtējot, cik lielas grūtības EP vēlēšanās radīja tieši jaunā vēlēšanu reģistrācijas kārtība, vairāk kā puse aptaujāto LR pilsoņu izvēlējās atbildi '7 - tā neradīja nekādas problēmas'. To, ka vēlēšanu reģistrācijas kārtība ir radījusi problēmas (atbildes no '1' līdz '3'), kopumā atzīmēja 7% aptaujas dalībnieku.

Nākamajā grafikā apkopoti dati par sociāldemogrāfisko grupu atbildēm.

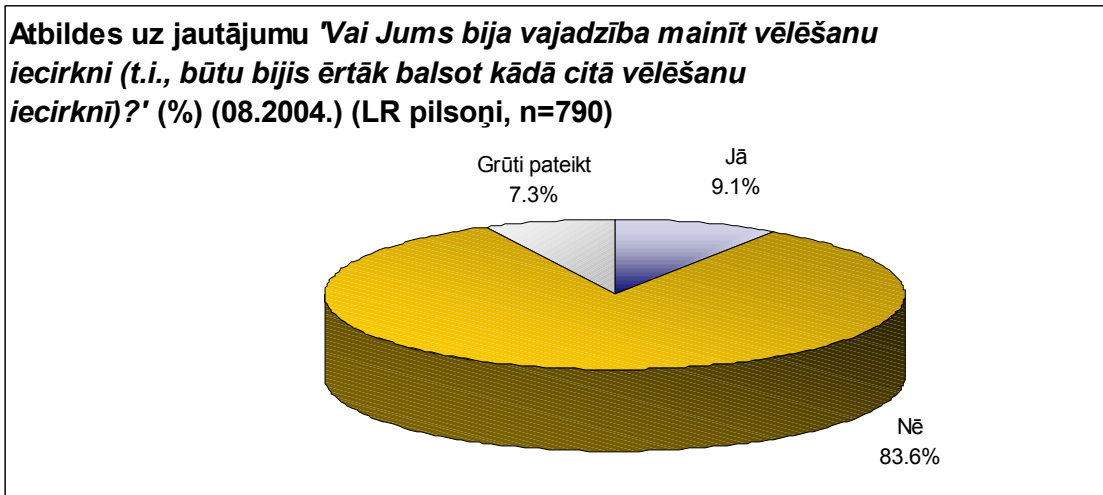

Kā redzams, salīdzinoši biežāk to, ka vēlēšanu reģistrācijas kārtība radījusi grūtības (atbildes no '1' līdz '3'), norādīja respondenti Latgalē (14%) un aptaujātie, kuri nepiedalījās EP vēlēšanās (14%).

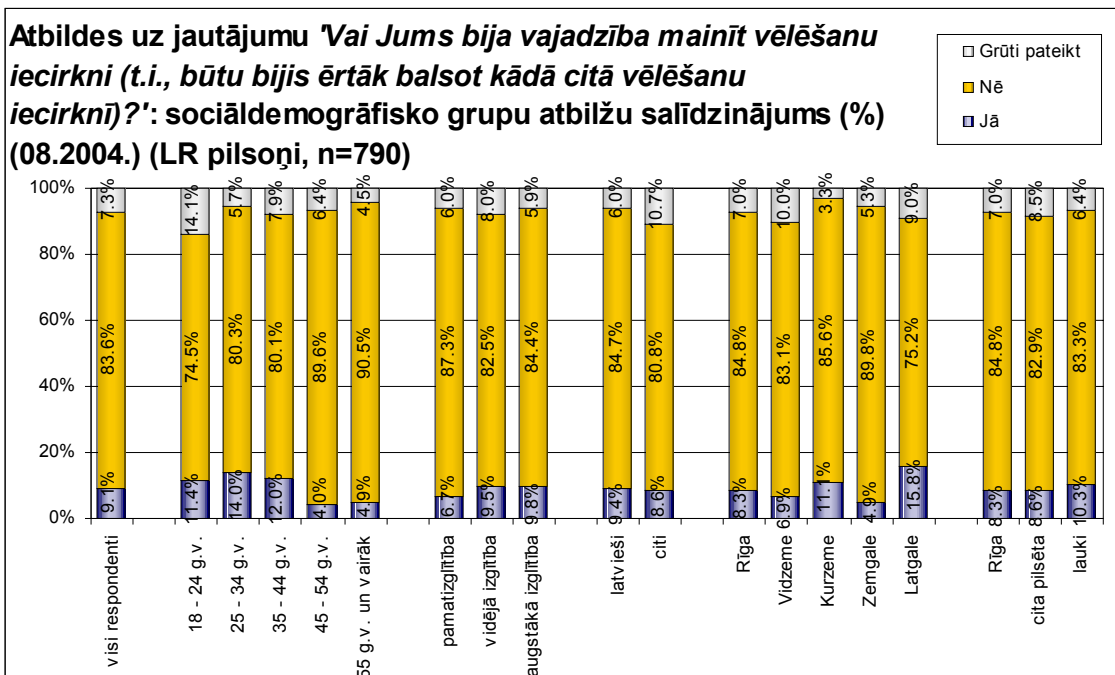
3. Vēlēšanu iecirkņa maiņa

Aptaujas ietvaros LR pilsoņiem tika lūgts arī atzīmēt, vai viņiem bija vajadzība mainīt vēlēšanu iecirkni. Respondentiem, kuri norādīja, ka viņiem ir bijusi šāda vajadzība, lūdza atzīmēt, vai viņi nomainīja vēlēšanu iecirkni, kā arī raksturot iemeslus, kuru dēļ tas nav darīts.

Nākamajā grafikā apkopoti dati par respondentu atbildēm uz jautājumu 'Vai Jums bija vajadzība mainīt vēlēšanu iecirkni (t.i., būtu bijis ērtāk balsot kādā citā vēlēšanu iecirknī)?'

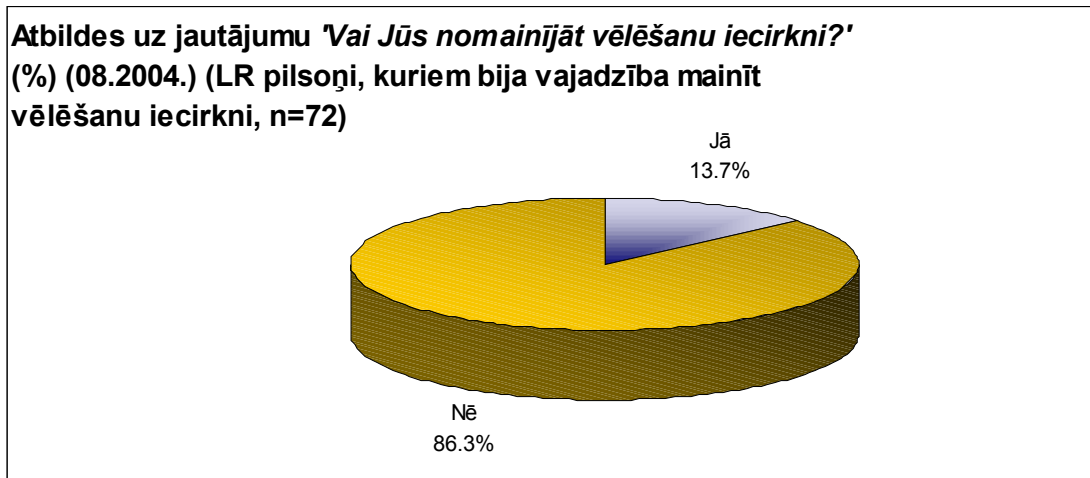

Kā redzams, gandrīz 1/10 aptaujāto LR pilsoņu (9%) atzīmēja, ka viņiem bija vajadzība mainīt vēlēšanu iecirkni. Nākamajā grafikā apkopoti dati par atbildēm sociāldemogrāfiskajās grupās.

Saskaņā ar aptaujas datiem, biežāk kā caurmērā vajadzība mainīt vēlēšanu iecirkni bijusi aptaujātajiem vecumā no 25 līdz 34 gadiem (14%) un Latgalē dzīvojošajiem (16%).

LR pilsoņiem, kuri atzīmēja, ka viņiem bija vajadzība mainīt vēlēšanu iecirkni (n=72), tika lūgts atbildēt uz jautājumu 'Vai Jūs nomainījāt vēlēšanu iecirkni?' Dati par atbildēm apkopoti nākamajā grafikā.

Pētījuma rezultāti liecina, ka tikai 14% no respondentiem, kuriem bija vajadzība mainīt vēlēšanu iecirkni, to arī nomainīja.

Aptaujātajiem, kuri nenomaiņīja vēlēšanu iecirkni, lai gan tāda vajadzība bija (n=62), tika lūgts raksturot iemeslus, kādēļ viņi to neizdarīja. Nākamajā grafikā apkopoti dati par atbildēm.

*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk kā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

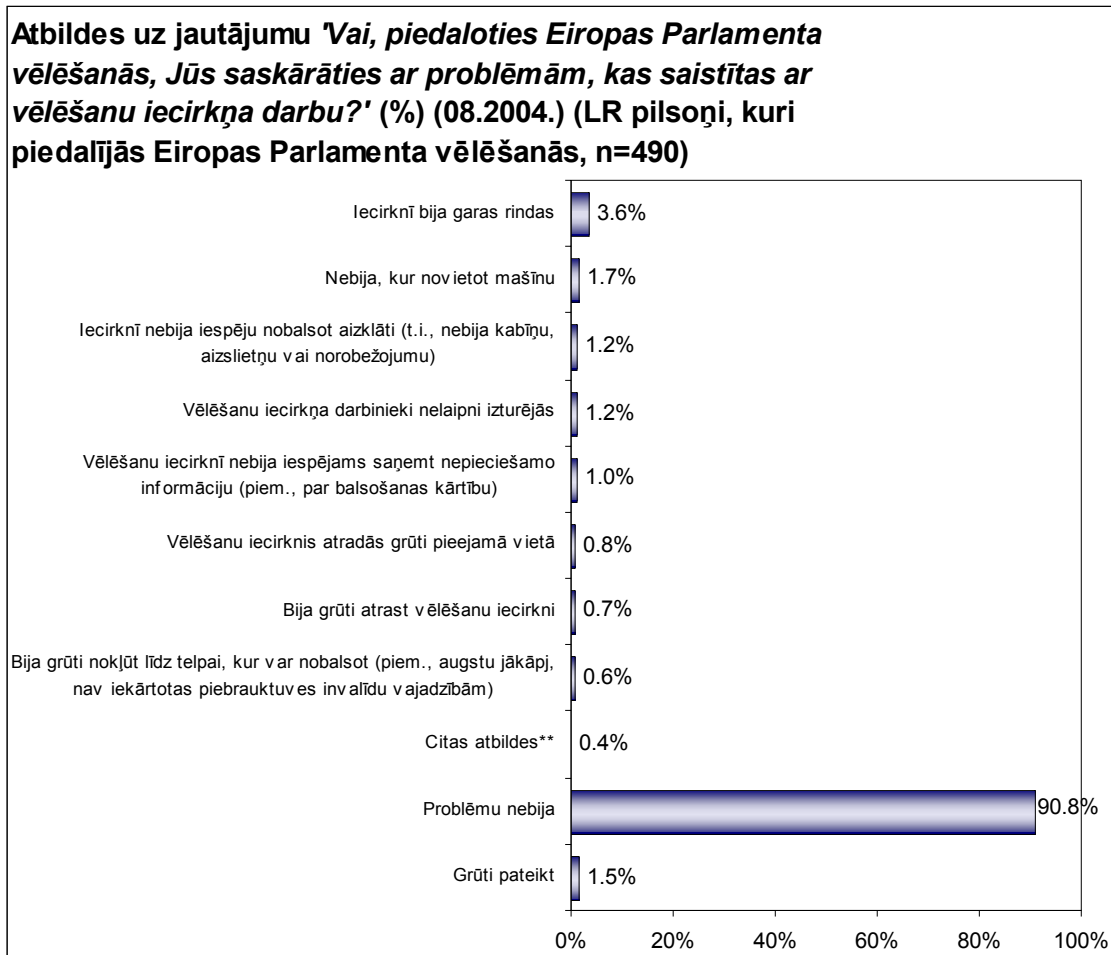
**Kategorijā 'Cits iemesls' minēts: 'īpaši par to neinteresējos' (minēts 1 reizi); 'tikai dažas dienas pirms vēlēšanām radās nepieciešamība aizbraukt no mājām' (minēts 1 reizi).

Aptaujātie, kuri nenomaiņīja vēlēšanu iecirkni, lai gan viņiem bija tāda vajadzība, kā galvenos šādas rīcības iemeslus minējuši to, ka iecirkņa maiņa prasīja pārāk daudz laika un/vai naudas, ka tika nokavēts termiņš, līdz kuram varēja mainīt iecirkni, ka nezināja, kā nomainīt iecirkni vai kārtība, kā to var izdarīt, likās pārāk sarežģīta.

4. Problēmas, kas saistītas ar vēlēšanu iecirkņa darbu

Aptaujātajiem LR pilsoņiem, kuri atzīmēja, ka ir piedalījušies Eiropas Parlamenta vēlēšanās, tika lūgts arī norādīt, vai viņi ir saskārušies ar problēmām, kas saistītas ar vēlēšanu iecirkņa darbu.

Nākamajā grafikā apkopoti dati par to respondentu atbildēm, kuri norādīja, ka ir piedalījušies EP vēlēšanās.

*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk kā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

**Kategorijā 'Citas atbildes' minēts: 'agrāk bija labāk, kad nebija konkrēts vēlēšanu iecirknis' (minēts 1 reizi); 'vēlēšanu iecirkņa darbinieki paši putrojās pa sarakstiem' (minēts 1 reizi).

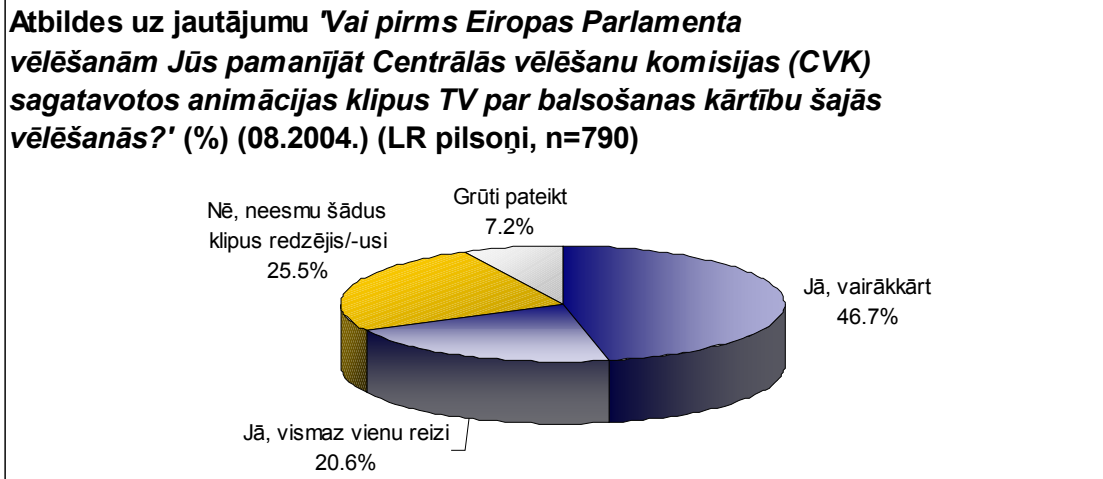
Saskaņā ar aptaujas datiem, 91% no LR pilsoņiem, kuri piedalījās EP vēlēšanās, nav saskārušies ar problēmām, kas saistītas ar vēlēšanu iecirkņa darbu. Jāpiebilst, ka visās analizētajās sociāldemogrāfiskajās grupās atbildi 'problēmu nebija' izvēlējās vairāk kā 4/5 aptaujāto.

Aptuveni 4% no respondentiem, kuri piedalījās vēlēšanās, atzīmēja, ka iecirknī bijušas garas rindas, 2% minēja, ka nav bijis, kur novietot mašīnu, un nedaudz vairāk kā 1% aptaujāto norādīja uz vēlēšanu iecirkņa darbinieku netaisni izturēšanos vai to, ka nav bijusi iespēja nobalsot aizklāti.

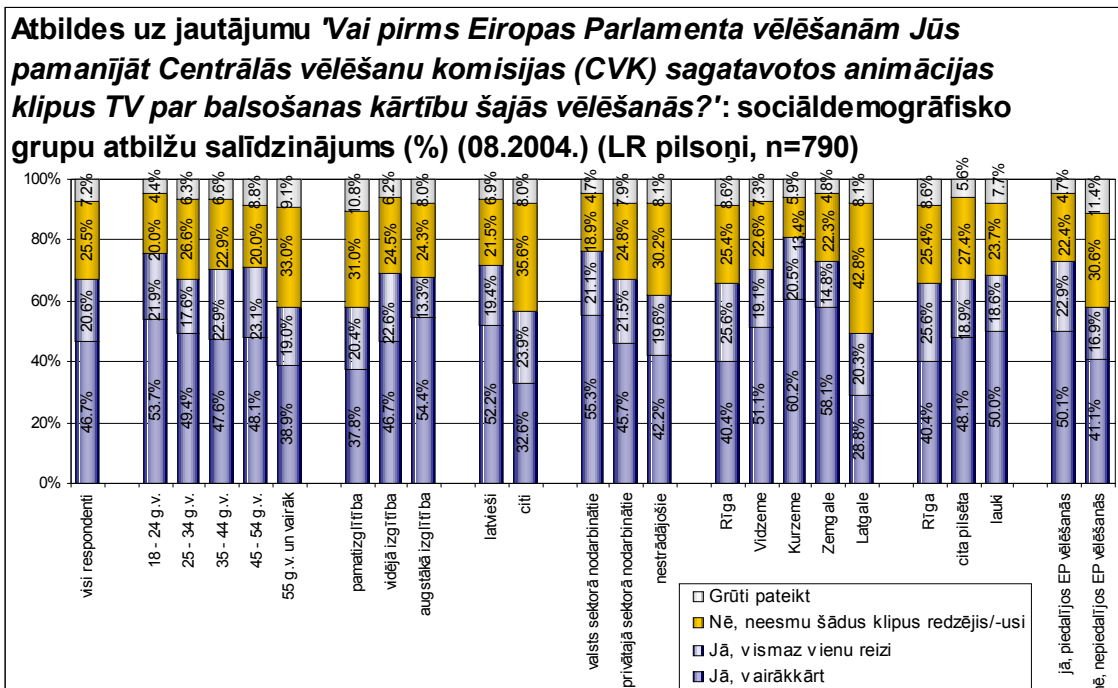
5. Informācija TV un radio par balsošanas kārtību

Pētījuma ietvaros aptaujātajiem LR pilsoņiem lūdza arī atzīmēt, vai viņi pirms Eiropas Parlamenta vēlēšanām ir pamanījuši CVK sagatavoto informāciju televīzijā un radio par balsošanas kārtību vēlēšanās.

Nākamajā grafikā apkopoti dati par LR pilsoņu atbildēm uz jautājumu par CVK sagatavotajiem animācijas klipiem **televīzijā**.

Kā redzams, animācijas klipus TV par balsošanas kārtību 'vairākkārt' pamanīja 47% aptaujāto. Atbildi 'vismaz vienu reizi' atzīmēja 21%, bet 1/4 respondentu (26%) norādīja, ka šādus klipus nav redzējuši. Nākamajā grafikā apkopoti dati par sociāldemogrāfisko grupu atbildēm.

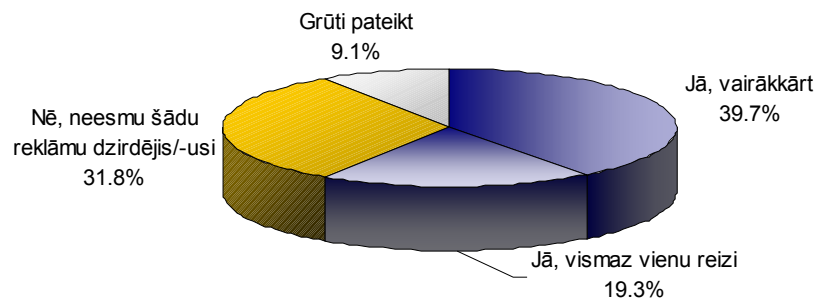

Biežāk kā caurmērā to, ka pirms EP vēlēšanām 'vairākkārt' ir pamanījuši animācijas klipus TV par balsošanas kārtību šajās vēlēšanās, atzīmēja respondenti vecumā no 18 līdz 24 gadiem (54%), aptaujātie ar augstāko izglītību (54%), latvieši (52%), valsts sektorā nodarbinātie (55%),

respondenti Vidzemē (51%), Kurzemē (60%) un Zemgalē (58%) dzīvojošie. Jāpiebilst, ka klipus TV 'vairākkārt' ir redzējuši 50% no respondentiem, kuri piedalījās EP vēlēšanās un 41% no tiem, kuri šajās vēlēšanās nepiedalījās.

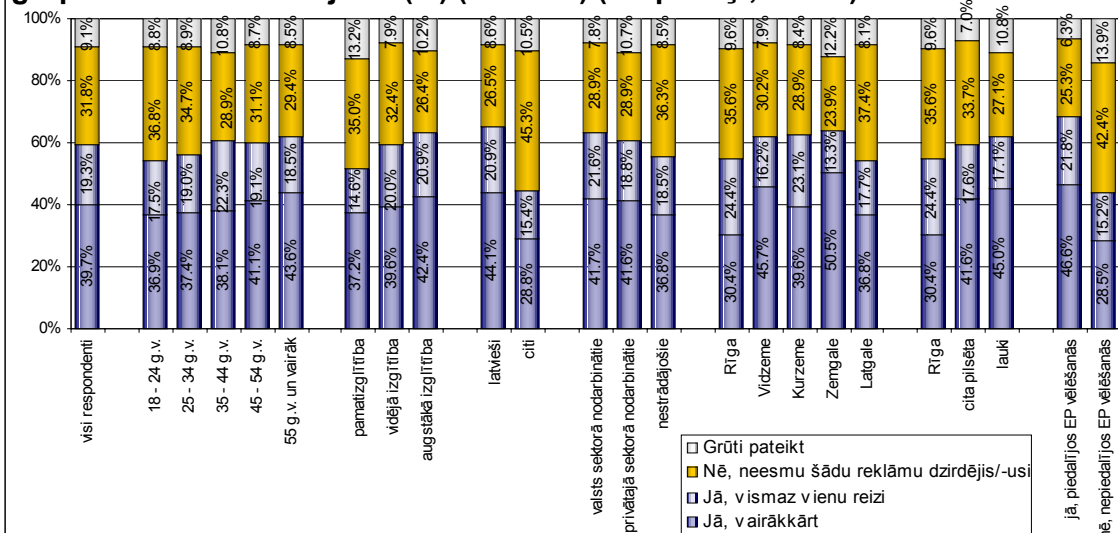
Dati par LR pilsoņu atbildēm uz jautājumu par CVK sagatavoto informāciju (reklāmu) radio apkopoti nākamajā grafikā.

Atbildes uz jautājumu 'Vai pirms Eiropas Parlamenta vēlēšanām Jūs dzirdējāt Centrālās vēlēšanu komisijas (CVK) sagatavoto informāciju (reklāmu) radio par balsošanas kārtību šajās vēlēšanās?' (%) (08.2004.) (LR pilsoņi, n=790)

Aptaujas rezultāti liecina, ka CVK sagatavoto informāciju (reklāmu) radio par balsošanas kārtību EP vēlēšanās 'vairākkārt' ir dzirdējuši 40% aptaujāto. To, ka šādu reklāmu nav dzirdējuši, norādīja 32% respondentu. Nākamajā grafikā apkopoti dati par sociāldemogrāfisko grupu atbildēm.

Atbildes uz jautājumu 'Vai pirms Eiropas Parlamenta vēlēšanām Jūs dzirdējāt Centrālās vēlēšanu komisijas (CVK) sagatavoto informāciju (reklāmu) radio par balsošanas kārtību šajās vēlēšanās?': sociāldemogrāfisko grupu atbilžu salīdzinājums (%) (08.2004.) (LR pilsoņi, n=790)

To, ka 'vairākkārt' ir dzirdējuši reklāmu radio, biežāk kā caurmērā atzīmēja aptaujātie, kuri vecāki par 55 gadiem (44%), latvieši (44%), respondenti Vidzemē (46%) un Zemgalē (51%), kā arī laukos dzīvojošie (45%). No LR pilsoņiem, kuri piedalījās EP vēlēšanās, reklāmas radio dzirdēja 47%, bet no tiem, kuri nepiedalījās vēlēšanās, tās dzirdēja 29%.

Aptaujas anketa

1. Vai Jūs piedalījāties Eiropas Parlamenta vēlēšanās, kas notika 2004.gada 12.jūnijā?

Jā	1
Nē	2

2. Lūdzu, nosauciet galvenos iemeslus, kāpēc Jūs piedalījāties/nepiedalījāties Eiropas Parlamenta vēlēšanās?

- _____
- _____
- _____

3. Vai Eiropas Parlamenta vēlēšanās Jūs saskārāties ar problēmām, kas saistītas ar vēlētāju reģistrācijas kārtību? (Atzīmēt visas piemērotās atbildes) *Izsniegt kartīti 3*

problēmu nebija	1	<i>Pāriet pie jautājuma 5</i>
Nesaņēmat sev adresētu "Paziņojumu par vēlētāju reģistrāciju EP vēlēšanām"	2	<i>Pāriet pie jautājuma 4</i>
Saņemtajā paziņojumā bija kļūdaini Jūsu personas dati	3	
Saņemtajā paziņojumā bija kļūdaini norādīta vēlēšanu iecirkņa adrese	4	
Norādītais vēlēšanu iecirknis neatbilda Jūsu juridiskajai dzīves vietai (t.i. pieraksta vietai vai deklarētajai dzīves vietai) – cits iecirknis bija tuvāk u.tml.	5	
Bija grūtības nomainīt vēlēšanu iecirkni	6	<i>Pāriet pie jautājuma 5</i>
Saņēmat paziņojumu, kas bija adresēts Jūsu mirušajiem radniekiem	7	
Uz Jūsu dzīvesvietu bija atsūtīti paziņojumi svešām personām	8	
Par Jums bija nepareizi dati Vēlētāju reģistrā (piem., dati bija novecojuši)	9	
Cita problēma (norādīt, kāda).....	10	
Grūti pateikt	98	

4. Kad Jūs pamanījāt šīs problēmas? (Atzīmēt visas piemērotās atbildes!)

Vēlēšanu dienā (t.sk. vēlēšanu iecirknī)	1
Dažas dienas pirms vēlēšanām	2
Ne agrāk kā mēnesi pirms vēlēšanām	3
Agrāk kā mēnesi pirms vēlēšanām (t.sk. saņemot paziņojumu)	4
Grūti pateikt	8

Nākamie jautājumi ir par iespēju mainīt vēlēšanu iecirkni

5. Vai Jums bija vajadzība mainīt vēlēšanu iecirkni (t.i., būtu bijis ērtāk balsot kādā citā vēlēšanu iecirknī)?

Jā	1	<i>Pāriet pie jautājuma 6</i>
Nē	2	<i>Pāriet pie jautājuma 8</i>
Grūti pateikt	8	

6. Vai jūs nomainījāt vēlēšanu iecirkni?

Jā	1	<i>Pāriet pie jautājuma 8</i>
Nē	2	<i>Pāriet pie jautājuma 7</i>

7. Kāpēc Jūs nomainījāt vēlēšanu iecirkni?*(Atzīmēt visus piemērotos atbilžu variantus!) Izsniegt kartīti 7*

Nezinājāt par iespēju nomainīt vēlēšanu iecirkni	1
Nezinājāt, kā to var izdarīt	2
Kārtība, kā var nomainīt vēlēšanu iecirkni, likās pārāk sarežģīta (grūti izpildāma)	3
Nomainīt iecirkni prasīja tērēt pārāk daudz laika un/vai naudas	4
Vietā, kur varēja nomainīt vēlēšanu iecirkni, bija Jums neizdevīgs darba laiks	5
Nokavējāt termiņu, līdz kuram varēja nomainīt iecirkni	6
Vispār nedomājāt piedalīties Eiropas Parlamenta vēlēšanās	7
Cits iemesls <i>(norādīt, kāds).....</i>	8
Grūti pateikt	98

UZ NĀKAMO JAUTĀJUMU ATBILD RESPONDENTI, KURI PIEDALĪJĀS EIROPAS PARLAMENTA VĒLĒŠANĀS (SKAT. ATBILDI UZ JAUTĀJUMU 1)

8. Vai, piedaloties Eiropas Parlamenta vēlēšanās, Jūs saskārāties ar problēmām, kas saistītas ar vēlēšanu iecirkņa darbu? *(Atzīmēt visus piemērotos atbilžu variantus!) Izsniegt kartīti 8*

Problēmu nebija	1
Bija grūti atrast vēlēšanu iecirkni	2
Vēlēšanu iecirknis atradās grūti pieejamā vietā	3
Nebija, kur novietot mašīnu	4
Bija grūti nokļūt līdz telpai, kur var nobalsot (piem., augstu jākāpj, nav iekārtotas piebrauktuves invalīdu vajadzībām)	5
Vēlēšanu iecirkņa darbinieki nelaiņi izturējās	6
Vēlēšanu iecirknī nebija iespējams saņemt nepieciešamo informāciju (piem., par balsošanas kārtību)	7
Iecirknī bija garas rindas	8
Iecirknī nebija iespēju nobalsot aizklāti (t.i., nebija kabīņu, aizslietņu vai norobežojumu)	9
Citas problēmas (norādīt, kādas).....	10
Grūti pateikt	98

UZ NĀKAMAJIEM JAUTĀJUMIEM ATBILD VISI RESPONDENTI – LR PILSOŅI

9. Vai pirms Eiropas Parlamenta vēlēšanām Jūs pamanījāt Centrālās vēlēšanu komisijas (CVK) sagatavotos animācijas klipus TV par balsošanas kārtību šajās vēlēšanās? *(Parādīt kartīti 9)*

Jā, vairākkārt	1
Jā, vismaz vienu reizi	2
Nē, neesmu šādus klipus redzējis/-usi	3
Grūti pateikt	8

10. Vai pirms Eiropas Parlamenta vēlēšanām Jūs dzirdējāt Centrālās vēlēšanu komisijas (CVK) sagatavoto informāciju (reklāmu) radio par balsošanas kārtību šajās vēlēšanās?

Jā, vairākkārt	1
Jā, vismaz vienu reizi	2
Nē, neesmu šādu reklāmu dzirdējis/-usi	3
Grūti pateikt	8

11. Lūdzu, 7 punktu skalā novērtējiet, cik lielas grūtības Eiropas Parlamenta vēlēšanās Jums radīja tieši jaunā vēlēšanu reģistrācijas kārtība, kur 1 nozīmē "tā radīja nepārvaramas grūtības", bet 7 - "tā neradīja nekādas problēmas"?

Tā radīja nepārvaramas problēmas						Tā neradīja nekādas problēmas
1	2	3	4	5	6	7

Grūti pateikt 98

SKDS

sabiedriskās domas pētījumu centrs

Baznīcas iela 32-2, Rīga, Latvija, LV-1010

Tālr.: 7 312 876, fakss: 7 312 874

E-mail: skds@skds.lv

www.skds.lv